

Dyrøy kommune

Den lærende kommune

Fylkesmannen i Troms
Postboks 6105
9291 Tromsø

FYLKESMANNEN I TROMS	
S.nr. 09/1	Dok.nr. 22
16 OKT 2009	
Ark.kode	60
Saksbeh.	FPL

e-kopi: GHa
BMP
EBR
BKU
AKL

Deres ref.: Vår ref.: Saksbehandler: Klassering: Dato:

2009/43 Øystein Rørslett, tlf.: 77 18 92 03 F40 14.10.2009

Sjumilssteget - satsing på barn og unge - tilstandsrapport Dyrøy kommune

Vedlagt oversendes en gjennomgang med vurdering av Dyrøy kommunes tilbud til barn og unge med utgangspunkt i Fylkesmannens brev av 20.1.2009.

Denne rapporten vil i første omgang bli lagt fram også som referatsak til kommunens oppvekst- og omsorgsutvalg, samt kommunestyret.

Med hilsen

Øystein Rørslett
Rådmann

Vedlegg

1 Sjumilssteget – Dyrøy kommune

"Sjumilssteget" – Dyrøy kommune

Steg 1 Medbestemmelse

Barn har rett til selv å si sin mening og bli hørt – medbestemmelse (Artikkel 12)

A Hvilke organer og systemer har kommunen etablert der barn kan utøve medbestemmelse?

Barnehage

Vi har ingen egne organer i barnehagen der barn kan utøve medbestemmelse, men vi legger stor vekt på barns medvirkning og medbestemmelse i barnehagen. Hvor omfattende medbestemmelsen vil være, avhenger av barnets alder og funksjonsnivå. For de yngste barna vil kroppsspråk og andre følelsesmessige uttrykk være en pekepinn på hvordan de har det. Det betyr at personalet må være lyttende og prøve å tolke barnets kroppsspråk. Videre må vi være observant i forhold til barnets handlinger og til det de sier eller viser med kroppsspråket. Det er derfor viktig at vi i barnehagen setter av tid og rom i hverdagen til å lytte og til samtale. Å ta barnas medvirkning på alvor forutsetter god kommunikasjon mellom barna og personalet og mellom personalet og foreldrene. Det er viktig at vi voksne tar hensyn til enkeltindividets ønsker og meninger, men vi må også ta hensyn til barnets beste på lang sikt og til hele gruppen. Vi har også et samarbeidsutvalget som i ulike saker kan tale på vegne av barna generelt.

Skole

Ved skolen velges det 2 tillitsvalgte elever fra hver klasse fra 1. til 10. trinn som sitter i elevråd for henholdsvis småtrinn, mellomtrinn og ungdomstrinn. (Oppl.l.§ 11 – 2) Det er satt av tid til lærer som skal hjelpe elevrådene i arbeidet.

To elever fra elevrådet på u-trinnet velges som representanter i skolens samarbeidsutvalg. Samarbeidsutvalget er også skolemiljøutvalg.

I forbindelse med at skolen det siste året har jobba med Zero-programmet mot mobbing har to elever fra elevrådet på u-trinnet deltatt i ressursgruppa der foreldre, lærere, rektor, SFO, PPT og Zero-veileder har vært med.

Helsestasjon/Barnevern

Ansvarsgrupper/samarbeidsgrupper rundt barn med spesielle behov.

Ungdomsråd

I Dyrøy kommune har vi ett ungdomsråd for ungdom fra 15 år. Det er ansatt en ungdomsarbeider som er med på å koordinere tiltak og aktiviteter for og med ungdom. Ungdomsrådet får tilsendt kommunestyresaker, og har møte- og talerett i kommunestyret. De kan også legge fram saker til politisk behandling. Prosjektkoordinator i kommunen har også møter sammen med kulturleder, leder for nærmiljøsentralen, ungdomsarbeider og representant for ungdomsrådet der ungdom vil ha medbestemmelsesrett i forholdt til ulike aktiviteter som igangsettes i kommunen.

Politisk

I kommunestyret er det oppnevnt to representanter som barnas talsperson i barnevernssaker som skal opp i fylkesnemda.

Det er også oppnevnt barnas talsperson i plan og byggesaker.

B Hvordan sikrer kommunene at enkeltbarn blir hørt når det treffes avgjørelser i kommunale organer som angår dem direkte?

Barnehage

Når det gjelder barn i barnehagealder er det ofte andre som må tale deres sak. Det kan være personalet i barnehage eller foreldre som blir barnas tals person, og som må ta avgjørelser på vegne av ungene.

Skole

Barn over 12 år har rett til å være med på foreldrekonferanser. Hos yngre barn kan foreldre og lærer være talsperson for dem. I praksis har alle skoleelever allerede fra første klassetrinn i Dyrøy anledning til å møte sammen med foreldrene på foreldrekonferanse to ganger i året.

Det arbeides med at barn i større grad blir trukket inn i arbeidet med individuelle opplæringsplaner og ansvarsgrupper.

Helsestasjon

I ansvarsgrupper/samarbeidsgrupper rundt barn med spesielle behov er det i noen tilfeller aktuelt at barn og unge selv deltar. Helsesøster er med i de aller fleste ansvarsgrupper, og jobber for at barnet skal få benytte seg av sin medbestemmelsesrett.

Barnevern

Lov om barneverntjenester sikrer barn over 15 år partsrettigheter og rettigheter til innsyn i sine dokumenter. Barneverntjenesten snakker med barn fra ca 7 år, slik at de blir hørt i saker som gjelder dem. I forkant av en del ansvarsgruppemøter har barneverntjenesten samtale med barn/ungdom for å sikre at deres ønsker og behov blir lagt fram på møtet. Barneverntjenesten kan ved undersøkelse kreve å snakke med barn i enerom dersom foreldre ikke samtykker til det.

C Hvordan sikrer kommunen at barnas interesser ivaretas etter plan- og bygningsloven, herunder at det er tilstrekkelig friluft- og rekreasjonsområder?

Barn og unge er representert i Plan- og næringsutvalget (PNU) ved sin representant som er kommunens helsesøster. Hun får derfor tilsendt alle saksdokumenter som legges fram for behandling i utvalget og er høringsinstans i plansaker.

D Hvordan har kommunen sikret at barnas medbestemmelsesrett er reell?

For barn i barnehagealder vil en som ofte oppleve andre som tar avgjørelser på barnas vegne uten at de har hatt en mulighet til reell medbestemmelsesrett. En må da stole på at de som står barna nær tar de rette valgene på barnas vegne da vi snakker om barn i alderen 0-6 år.

I henhold til punkt A og B mener vi at barn er sikret en reell medbestemmelsesrett.

Steg 2 God omsorg

Barna har rett til god omsorg fra foreldre og offentlige tjenester (Artikkel 18)

A Hvilke tiltak rår kommunen over for å hjelpe foreldrene, herunder også foreldre fra andre kulturer, slik at de kan gi barna sine god omsorg?

Barnehage/skole

I fra barnehagens og skolens side er det viktig å ha fokus på et godt foreldresamarbeid. Vi har foreldresamtaler to ganger i året. Barnehagen har også fokus på den daglige kontakten mellom barnehage – hjem. Det er viktig at både barnehage og skole klarer å skape et så godt samarbeidsklima med foreldrene at begge parter kan ta opp ting. Vi har jobbet med det å være ærlige og å si i fra på et tidlig tidspunkt før ting får utvikle seg for langt. Vi ser at foreldreveiledning er en viktig del av vårt arbeid.

Dersom det oppstår situasjoner der vi ser at vi trenger ekstern hjelp er både barnevernet, helsesøster, PPT og Tverrfaglig forum* en viktig samarbeidspartner. Barnehagen og skolen har mulighet til å diskutere saker anonymt med disse. Men aller helst, få foreldrenes samtykke til å drøfte problemstillinger som gjelder enkeltbarn eller at foreldrene selv tar kontakt for veiledning. I Tverrfaglig forum jobber vi også mye forebyggende med å sette ulike problemstillinger på kartet og på å samarbeide om aktuelle tema, for eksempel mobbing og rusforebygging.

*(Tverrfaglig forum består av PPT, helsesøster, skole, barnehage, barnevern. Møtes jevnlig til møter hver 6. uke)

Barnevern

Lowverket representert ved Lov om barneverntjenester. Barneverntjenesten kan fatte ulike vedtak avhengig av hva foreldrene/barnet trenger. Kommunen har ulike kompensierende tiltak man kan iverksette selv evt kjøpe tjenester fra BUF-etat. Tiltakene kan iverksettes direkte eller indirekte i forhold til barnet

B Hvordan sikrer kommunen at de tjenester som er involvert i dette, samarbeider om å kunne avdekke, undersøke, igangsette og evaluere tiltak for de familier som trenger hjelp for å sikre at barna får god omsorg?

Barnehage

I Dyrøy har vi, som nevnt over, Tverrfaglig forum som er et forum der en samarbeider etater i mellom. På den måten får en innspill fra flere hold. Barnehagen har et godt samarbeid med helsesøster, PPT, barnevern og skole.

I de tilfeller der det er behov for videre oppfølging etablerer vi ansvarsgrupper. Hvem som sitter i ansvarsgruppa avhenger fra tilfelle til tilfelle. Det kan være helsesøster,

PPT, barnevern, fysioterapeut osv. Ansvarsgruppa har ansvar for jevnlige møter, igangsetting og evaluering av tiltak og oppfølging.

Skole

Det etableres ansvarsgruppe rundt elever med bl.a. lærevansker eller sosio-emosjonelle vansker der representanter fra ulike systemer rundt ungen arbeider for ungens beste.

Personalet i skolen er pålagt å gi opplysninger til barnevernstjenesten når det er grunn til å tro at et barn blir mishandlet i heimen eller når det foreligger mistanke om alvorlig omsorgssvikt. Denne plikten gjelder og i tilfeller der et barn viser vedvarende alvorlige atferdsvansker.

Barnevern

Samarbeid med skole, barnehage, helsestasjon, PPT, BUP.

Barneverntjenesten gir også veiledning til samarbeidspartnere. Barneverntjenesten har egne rutinebeskrivelser for dette arbeidet.

C I hvilken grad samarbeider kommunen med frivillige organisasjoner som ledd i å sikre gode oppvekstvilkår for barna?

Barnehage

Barnehagen har ingen faste samarbeidsavtaler med frivillige organisasjoner.

Skole

Skolen har i tillegg til et samarbeid med kulturskolen også samarbeid med Ungdomsklubben. Kommunen bidrar for øvrig med aktivitetsstøtte (pengestøtte) til lag og foreninger, og skolens lokaler og idrettshall leies ut gratis til opplegg/aktiviteter for barn og ungdom.

Helsestasjon

Helsestasjonen har ikke fast samarbeid med frivillige organisasjoner.

Barnevern

Barneverntjenesten har ikke etablert direkte samarbeid med frivillige organisasjoner, men samarbeider i enkeltsaker. Lov om barneverntjenester gir hjemmel for dette arbeidet.

Steg 3 Særskilt vern og støtte

Barn som ikke kan bo i sitt hjemmemiljø har krav på særskilt vern og støtte fra offentlige myndigheter (Artikkel 20)

A Hvordan sikrer kommunene at disse barna får den oppfølging de har krav på fra barnevern, helse-, sosial-, og barnehage/skole?

Det skal som regel etableres ansvarsgrupper rundt disse barna. Ansvarsgruppa vil ha ansvar for å sikre at de får det de har krav på, og for å koordinere tilbudene,

igangsette tiltak, og ikke minst evaluere underveis er en viktig oppgave for ansvarsgruppa. På skoleområdet kan det også dreie seg om ekstra ressurser til opplæring gjennom enkeltvedtak.

Helsesøster får flyttemelding på skolebarn som flytter til kommunen. Helsesøster har som rutine og kontakte disse barnas foresatte. Det finnes derimot ikke noe system som fanger opp barn som flytter til kommunen, som ikke har barnehageplass eller går på skole. Kommunen er derimot så liten og oversiktlig at en tenker at de vil fanges opp.

Barnevernstjenesten følger opp fosterforeldre, biologiske foreldre og samarbeider med de andre institusjonene som er inne i den enkelte sak. Hvert barn skal ha egne, uavhengige tilsynsførere. Dersom annen barnevernstjeneste plasserer barn i fosterhjem i Dyrøy kommune, må de orientere aktuelle samarbeidspartnere.

B Hva gjøres for å sikre at barna kan ha kontakt med sin biologiske familie og tidligere nettverk?

Barnevern

Det lages samværsavtaler. Ved behov tilrettelegges det for henting og bringing. Oppfordrer til at det i forbindelse med høytid og bursdag skal være kontakt.

C Hvordan sikrer kommunen at plasserte barn som nærmer seg voksen alder får informasjon om videre hjelp og et reelt ettervernstilbud?

Barnevern

Dette skjer gjennom samtaler med ungdommen. Det søkes om vedtak etter fylte 18 år. Det foreligger rutinebeskrivelse for dette arbeidet. Ny endring i lovverket gjør at ungdommene kan takke nei til dette tilbudet, for så å komme tilbake for å få vedtak utover fylte 18 år.

Steg 4 Vern mot overgrep

Barn har rett til vern mot overgrep og utnyttning (Artikkel 34 og 36)

A Hvilken beredskap eller rutiner har kommunen for å håndtere situasjoner der det avdekkes at barn er utsatt for overgrep?

Forhold som avdekkes skal meldes til barnevernet.

Kommunen har ikke noen fast rutine på dette. Psykososialt kriseteam er tverrfaglig sammensatt og skal kontaktes der barn er utsatt for overgrep. Skolehelsetjenesten har "åpen dør" på skolen en gang i uka, der elever får et lavterskeltilbud. Ofte kan det avdekkes i skolehelsetjenesten.

Barneverntjenesten er deltager i psykososialt kriseteam. Det er laget plan for dette arbeidet.

B Hvilken kompetanse har kommunen bygget opp på området vold og overgrep mot barn?

Kommunen har ikke bygd opp noen spesiell kompetanse på området, men samarbeid i de team som varsles i slike tilfelle og med helsestasjon og barnevern utgjør en betydelig kompetanse.

Barneverntjenesten i Dyrøy og Sørreisa (felles interkommunal tjeneste) har ansatte med 3årig høgskoleutdanning, sosionom og barnevernpedagog, videreutdanning i psykisk helsearbeid, barn av psykisk syke og div kurs i tematikken.

C Hvilken kompetanse har kommunen for å forhindre tvangsekteskap og å avdekke kjønnslemlesting?

Vi har ingen spesialkompetanse på dette området, verken i barnehage, skole eller helsestasjon, men dersom en avdekker kjønnslemlestelse vil det være riktig å melde til barnevernet.

Kommunen har for øvrig ikke bosatt noen asylsøkere.

Barnevern

Ingen. Vi har veiledere fra departementet. Må hente kompetanse utenfor kommunen. Ansatte i tjenesten har erfaring, men ingen formell kompetanse.

D I hvilken grad samarbeider kommunale instanser med tjenesteapparatet utenfor kommunen i slike saker?

Dyrøy kommune bruker vi PPT – for Dyrøy, Lavangen, Salangen og Troms fylke. Dette er et interkommunalt samarbeid som betyr at PPT har arbeidssted i alle de overnevnte kommunene. Vi har ikke direkte samarbeid med de andre kommunene i vårt PPT distrikt, men PPT vet hva som rører seg i de andre kommunene noe vi kan dra nytte av. Videre har vi felles barnevernstjeneste med Dyrøy og Sørreisa, som fungerer godt. Barnehage og skole har et godt samarbeid med både PPT og barnevernet.

Instansen i kommunen har søkt og kan søke samarbeid/råd og veiledning hos RVTS og det nyetablerte Barnehuset i Tromsø.

Steg 5 Fullverdig liv

Funksjonshemmede barn har rett til et fullverdig og anstendig liv og skal ha tilgang til nødvendige offentlige tjenester (Artikkel 23)

A Har kommunen opprettet råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne og sikret at rådet også arbeider med tilbudet for barna?

Dyrøy og Sørreisa kommune har etablert et felles råd for funksjonshemmede. Rådet legger opp sin funksjon i hht vedtekter for rådet.

B I hvilken grad har kommunen tilrettelagt tilbudet slik at funksjonshemmede barn har tilgang til offentlige bygg, slik at de kan nyttiggjøre seg tilbudene på lik linje med andre barn?

Generelt planlegges og oppføres alle nye bygg med tanke på tilgjengelighet for funksjonshemmede. Likeledes ved renovering av eldre bygg.

Barnehage

Barnehagen har ei avdeling (av fire) som er tilrettelagt for barn med funksjonshemming.

Skole

Elvetun skole (kommunens eneste) er en gammel bygning med sine mangler på dette området. Det planlegges imidlertid etablert rullestolheis i forbindelse med forestående utbygging/renovering.

Kommunale servicekontorer

Hovedinngangen er bred nok til å komme inn til servicetorget og andre kommunale kontorer som alle ligger på 1. plan. Evt avtaler vil kunne gjennomføres på egnet møterom. Det er døråpnere inn til NAV.

C Hvordan samarbeider kommunens ulike etater for å sikre et samordnet tilbud til funksjonshemmede barn?

Barnehage, skole og helsestasjon

Vi oppretter ansvarsgruppe som har ansvar for å samordne og koordinere tilbudet til funksjonshemmede barn. Hvem som deltar i ansvarsgruppa varierer fra tilfelle til tilfelle ut fra hvilke behov som må dekkes.

Barnevern

Barneverntjenesten deltar i ansvarsgruppe derom det er fattet vedtak etter Lov om barneverntjenester

D I hvilken grad samarbeider kommunale instanser med tjenesteapparatet utenfor kommunen?

Kommunen har ikke noe fast samarbeid med tjenestene utenfor kommunen, men der det er behov for samarbeid vil dette opprettes.

Barnevern

Barneverntjenesten henter inn veiledning/samarbeider med rehabiliteringsteam i 2. og 3. linjetjenesten.

Steg 6 God helse

Barn har rett til den høyeste oppnåelige helsestandard og behandlingstilbud for sykdom og rehabilitering (Artikkel 24)

A Hvordan legger kommunen til rette for at alle barn kan leke og ferdes trygt mellom hjem, skole- og fritidsaktiviteter?

Kommunen har gjennom sitt arbeid med trafikksikkerhetsplanen lagt vekt på trygge gang- og sykkelveier, busslommer, oversiktlige veikryss med mer.

Helsestasjonen har "ulykkesforebygging/sikker skolevei" som tema på stort sett alle fastsatte konsultasjoner/samtaler med førskolebarn, skolebarn og foresatte.

B Hvordan legger kommunen til rette for at alle barn kan være fysisk aktive ut fra sine forutsetninger?

I barnehage og skole legger vi vekt på å være mye ute. I skolen har vi en halv time fysisk aktivitet ute, hver dag, for alle elever. Hvert barn blir møtt ut fra sine forutsetninger og vi prøver å tilrettelegge ut fra det enkeltes barn behov.

Helsesøster er med på å hjelpe barn til for eksempel å få annen aktivitet enn det som er fastsatt i gymtimene på skolen, dersom den ikke er eller kan tilpasses elevens forutsetninger.

C Hvordan arbeider kommunen med tilrettelegging og tiltak som fremmer et godt kosthold og forebygger bruk av tobakk og rusmidler blant barn og unge.

I barnehagen har vi de siste årene hatt flere diskusjoner rund kosthold. Vi har fått et mer bevisst forhold til hva vi serverer barna. Det innebærer at det er mer frukt og grønnsaker, grovere brød/knekkebrød og mindre søte pålegg. I tillegg legger vi mer føringer ved bursdagsfeiringer, slik at vi reduserer bruken av "sukkermat". Alle elevene på skolen får gratis frukt hver dag.

Helsestasjonen arbeider forebyggende med dette hele tiden, f eks i samtaler, skoleundervisning og i gruppesamtaler. Helsesøster har ukentlig treffpunkt med lærere på skolen, der kosthold og rus ofte er et tema. I januar 2010 planlegges det et rusforebyggende undervisningsopplegg til elevene i ungdomsskolen. Dette er et samarbeid mellom helsesøster og barnevern i kommunen.

Barnevern

Barnevernet gir veiledning til ungdom og foreldre, tiltak rundt ungdommen, deltar på foreldremøter, samarbeid med helsestasjonen og skolen for rusforebyggende tiltak

D Deltar alle kommunens ungdomsskoleklasser i det tobakksforebyggende FRI-programmet?

Det gjør alle klassene i ungdomsskolen.

E I hvilken grad sikres at kommunenes rusmiddelpolitikk også omfatter tiltak som retter seg mot barn?

Ingen tiltak ut over det som er beskrevet ovenfor.

F Har kommunen helsestasjons- og skolehelsetjeneste med tilstrekkelig kapasitet, herunder helsestasjon for ungdom?

Helsesøster har fast treffetid på skolen hver tirsdag. Kommunen har ikke tilbud om helsestasjon for ungdom. Helsesøster er alene i en 80 % stilling, og det har ikke vært kapasitet til å opprette det.

Steg 7 God utdanning

Barn har rett til grunnutdanning og at videre utdanning gjøres tilgjengelig og oppnåelig for barna (Artikkel 28 og 29)

A Hvilket system har kommunen for å vurdere og fange opp barn og unge som trenger ekstra oppfølging i barnehage og skole?

Barnehage

I barnehagen er vi våken for å se om det er noen som trenger ekstra oppfølging. Tidlig innsats kan være med på å forebygge større utfordringer seinere. Som nevnt tidligere er Tverrfaglig forum og også PPT viktige støttespillere for barnehagen. Vi drøfter anonymt eller med foreldrenes tillatelse enkelttilfeller og får dermed råd og veiledning fra en tverrfaglig gruppe. I de tilfellene der en ser at et barn trenger ekstra oppfølging i barnehagen vil som regel en oppmelding til PPT være en start. PPT vil da ha en viktig rolle i å rede ut hva barnet trenger av hjelp og oppfølging.

Skole

Barnehagen og skolen har overføringsmøte på våren før de nye førsteklasingene skal ha sin førskoleuke.

Skolen gjennomfører kartlegging i lesing og regning de tre første skoleårene jfr. kartleggingsprøvene fra utdanningsdirektoratet. For øvrig gjennomføres leseprøver som avdekker lesehastighet og forståelse på hvert klassetrinn tidlig på høsten. Nasjonale prøver for 5. og 8.klasse er også et verktøy for å vurdere faglig kompetanse hos elevene. Årlig gjennomgang (februar) på alle klassetrinn hvorvidt skolen klarer å gi tilpasset opplæring innenfor klassenes rammer eller om enkeltelever trenger spesialundervisning.

Helsestasjon

Helsestasjonen og skolehelsetjenesten følger de anbefalinger som sosial og helsedirektoratet gir, og gjennom de fastsatte møter mellom barn/unge og foreldre forsøker en å fange opp disse barna. Helsestasjonen har eget kvalitetssikringssystem som skal sikre at barna får det tilbud fra helsesøster som de har krav på.

Helsesøster har jevnlig kontakt med barn og unge, foreldre, og ikke minst de ansatte i barnehage og på skolen.

Barnevern

Informere skole og barnehage om meldeplikt. Intern undervisning til barnehage og skole om tema som f eks omsorgssvikt

B Har alle kommunens skoler handlingsplan mot mobbing?

Kommunens eneste skole har siste skoleåret gjennomført mobbe-programmet Zero og har i den forbindelse kjørt prosess på ny handlingsplan som er ment å erstatte den gamle. Planen er pr.dags dato under skriving.

C Deltar kommunens skoler i opplæringsprogram tilknyttet psykisk helse?

Skolen har deltatt i kurs for ungdomsskolelærere på 8. -10. trinn på "Alle har en psykisk helse" i tillegg til at lærerne på 1. og 2.klassetrinn skal delta på kurs i "Zippys venner" i slutten av oktober.

D Sikrer kommunen at alle foreldre som ønsker det, får barnehageplass for barna sine?

Det er et mål for Dyrøy kommune at alle som ønsker plass i barnehagen skal få det. Vi har helt fram til nå klart det, og skulle det bli større etterspørsel en i dag, må vi lete nye løsninger.

E Hvilke planer har kommunen for å håndtere krisesituasjoner i barnehage og skoler?

Barnehagen og skolen har egne handlingsplaner for håndtering av ulykker og for krise- og sorgarbeid. Disse planene inngår som delplaner i kommunens overordna kriseplan. I tillegg vil psykososialt kriseteam kunne tre i funksjon og være med på håndtering av en krisesituasjon.

F Har kommunene en bevisst satsing for å sikre at elevene fullfører videregående opplæring?

Elevene må ut av kommunen for å gå videregående og oppfølgingen kan være vanskelig, men kommunen har en OT-kontakt som jobber i forhold til elever som starter på videregående skole.

Barnevernstjenesten gir veiledning i enkeltsaker, deltar i ansvarsgrupper og samarbeider med oppfølgingstjenesten og NAV